

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 2. Quid notandum sit circa divisionem conscientiæ in rectam & errorneam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

6 sit peccatum, quod committens in genere tantum apprehendebat esse mortale, dicitur l. 5. n. 228.

Q. 2. Quid notandum sit circa divisionem Conscientia in rectam & erroneam. R. Sequentia,

5 §. I. Conscientia potest esse tam recta quam erronea vel Physicè vel Ethicè sive moraliter: Physicè recta est, quæ est conformis objecto, live quæ enunciat objectum, sicuti à parte rei est: Physicè erronea, quæ est difformis objecto & aliter enunciat, quàm à parte rei sit: Ethicè recta est, quæ est conformis appetitui recto, id est, beneordinato & disposito ad implendam omnem Dei legem, ideoque dicitur Ethicè, id est, in ordine ad mores recta, hinc etiam Aristoteles 6. Eth. c. 2. ait, *Activa mentis veritas est, quæ appetitui recto consentanea sit*: Ethicè erronea est, quæ est difformis appetitui recto.

6 §. II. Conscientia Physicè recta potest esse Ethicè erronea, v. g. si juvenis de homine, qui verè non est pater suus, prorsus temerè judicet, quod non sit pater suus, ideoque nolit eum honorare, formando sibi conscientiam hoc modo, *non teneor eum honorare ut patrem, qui verè non est pater meus, sed iste homo non est verè pater meus, ergo non teneor eum honorare*, hæc conscientia est Physicè recta, quia omnes illius propositiones sunt secundum se conformes objecto, attamen est Ethicè erronea, quia est difformis appetitui recto, & ideo secundum illam operans peccat, quia nempe quisque tenetur velle honorare eum, de quo prudenter dubitare non potest quin sit pater suus, etiam si fortè re ipsa non sit.

7 §. III Conscientia Physicè erronea potest esse Ethicè recta, uti patet à contrario, nam juvenis ille tenetur sibi formare hanc conscientiam, *illum honorare debeo, qui est pater meus, sed hic homo est pater meus, ergo illum honorare debeo*: hæc conscientia

tia est Physicè erronea, quia minor est falsa ac difformis objecto, est tamen Ethicè recta, quia est conformis appetitui recto.

§. IV. Conscientia propter ignorantiam invincibilem Physicè erronea, est Ethicè recta, uti jam insinuatum est, & probabitur à n. 734. E contra conscientia propter ignorantiam vincibilem Physicè erronea, non est Ethicè recta, quia est difformis appetitui recto, cum enim homo talis posset & deberet melius inquirere, id autem negligat, non excusatur à peccato, uti explicabitur à n. 42.

§. V. Divisio conscientia in rectam & erroneam à Theologis potissimum intelligi deberet de Ethicè recta & erronea, quia conscientia ab illis præcipue consideratur in ordine ad mores, unde sola conscientia vincibiliter erronea deberet à Theologis dici erronea, cum illa sola sit Ethicè erronea, & in hac suppositione,

§. VI. Conscientia sic posset dividi cum *Terillo* in Regula morum q. 3. n. 77. Conscientia alia est recta, alia non recta: recta, alia est certa, alia tantum probabilis: certa, alia est talis cum evidentia, alia sine evidentia, v. g. per fidem: similiter probabilis, alia est conformis objecto & simul appetitui recto, alia est difformis objecto sed conformis appetitui recto, & ad hanc spectat invincibiliter erronea: è contra conscientia non recta, alia est erronea, quæ nempe est difformis objecto & appetitui recto, alia temeraria, quæ licet sit conformis objecto, tamen, quia formatur sine prudente motivo, est difformis appetitui recto.

§. VII. Quando conscientia communiter dividitur in rectam & erroneam, erronea autem subdividitur in vincibilem & invincibilem, conscientia recta sumitur strictissime pro Physicè & Ethicè recta.

Teril. autem sumit latiùs pro Ethicè recta, five sit Physicè recta five non, hinc secundùm *Teril.* conscientia recta sub se comprehendit invincibiliter erroneam, consequenter conscientia erronea, secundùm ipsum, non debet subdividi in vincibilem & invincibilem, sed tantùm partim in erroneam Physicè & Ethicè, partim in erroneam non Physicè sed Ethicè tantùm, quia nempe temeraria est, uti n. 10. dictum est. Et hæc notanda fuerunt pro solvendis difficultatibus postea proponendis.

Q. 3. *An dari possit conscientia invincibiliter erronea, maximè circa jus natura.* R. Potest, uti pluribus ostendetur à n. 719. & 720.

Q. 4. *An conscientia invincibiliter erronea non tantùm excuset à peccato, sed etiam dici possit verè conscientia, & formalis regula operationis.*

R. Negat *Elizalde* in doctrina morum in append. q. 9. item *Camargo* in Regula honest. mor. p. 1. l. 2. contr. 1. à n. 33. Sed rectè cum communi affirmat *Terillus* in Regula q. 35. assert 1. Ratio est I. quia omne iudicium hic & nunc invincibiliter proponens regulam objectivam, five voluntatem Dei saltem permittentem, verè dicitur conscientia & formalis regula operationis honestæ, five iudicium illud sit verum five falsum, cum enim omnis honestè operans agat secundùm regulam objectivam, debet habere iudicium proponens illam, ratione cuius iudicii honestas etiam refunditur in actum, uti à n. 14. dicitur, ergo hoc iudicium est verè conscientia & formalis regula, quamvis non sit conscientia recta, five vera materialiter. II. Iudicium verum, secundùm *Eliz.* est conscientia & formalis regula, ergo etiam invincibiliter erroneum, quia æquè proponit objectum sub ratione boni, æquè applicat regulam objectivam, æquè regulat & dirigit, ergo.

Q. 5.